

Over water gesproken

Tekst: Paul Verstraelen - dierenarts ADVEE

Beeld: Twan Wiermans

In de Griekse Oudheid werd er gesproken over 4 elementen, waar 'het leven' uit bestaat. Een van de elementen is water. Tot op de dag van vandaag speelt water een hoofdrol in ons bestaan. Bij humanitaire rampen is water een van de eerste zaken waarin vaak moet worden voorzien. In ons dagelijks leven speelt water een sleutelrol, zowel in voedsel als drank.

Ook in de dierhouderij speelt water een essentiële rol. In de varkenshouderij is het evenzeer een sleutelwoord. In deze bijdrage wordt via twee onderdelen stil gestaan bij aandachtspunten met betrekking tot water in biggenopfok.

Hoeveelheid

Als we kijken naar speenbiggen dan is elke keer weer opvallend dat deze dieren na spenen door een kleiner of grotere dal gaan, de speendip. Zaken die opvallen zijn vermindering van de voeropname omdat de biggen moeten wennen aan het andere voer; ze waren grotendeels het uier gewend. Na een week zien we nogal eens wat dunne mest. En op een niet onaanzienlijk deel van de bedrijven ziet men na twee tot drie weken oorrand-aantasting ontstaan, vaak in combinatie met hersenvliesontsteking. Beide zaken kunnen meerdere oorzaken hebben maar een belangrijk aandachtspunt is om de speendip, inclusief dunne mest, zo mild mogelijk te laten verlopen.

Een belangrijke factor hierbij speelt de hoeveelheid water die biggen tot hun beschikking hebben en het gemak waarmee ze dit kunnen opnemen. Te weinig water met een te moeilijke bereikbaarheid hiervan zal de dip vergroten. De speendip zal ervoor zorgen dat de genoemde ziekten gemakkelijker kunnen opspelen.

Voldoende waterbeschikbaarheid zorgt voor een darmstelsel dat minder onder druk gezet wordt en zich gemakkelijker kan aanpassen aan het nieuwe voer. De darmwand zal minder beschadigen, waardoor bacteriën – zoals normale darmbewoners (bv. streptokokken) – minder kans krijgen om via microscopische beschadigingen binnen te dringen in het lichaam. Daarnaast is het van belang om schadelijke elementen, zoals de genoemde bacteriën en de door hen geproduceerde giftige stoffen (endotoxinen) als het ware uit het lichaam te spoelen. Men zou de functie van voldoende wateropname bij biggen kunnen vergelijken met een van de functies van het toedienen van een infuus bij operatiepatiënten in het ziekenhuis. Ook daar blijft men het lichaam als het ware aan het spoelen.

Kijken we naar de gewenste hoeveelheid en de bereikbaarheid van water

voor speenbiggen in de eerste week, dan lopen de adviezen wat uiteen. In Duitsland zijn adviseurs te vinden die menen dat een big, gespeend op 24 dagen leeftijd in de eerste week 7 liter water moet opnemen. Belangrijk in deze is echter dat we kijken hoe de vertering en de speendip zich ontwikkelen in relatie tot de hoeveelheid water, die we ter beschikking stellen. Mest kan ook door te veel water dun worden. We moeten steeds blijven checken wat goed is en wat we bereiken. Hierbij moet u echt overleggen met uw adviseurs.

Om te weten wat dieren drinken zou het goed zijn als we ook bij speenafdelingen een manier hebben om te kunnen meten wat de biggen opnemen. Bijvoor beeld via watermeters of via medicijnindositrons. Dat kan bv. door een voormengsel te maken van 10 liter water en te kijken hoe snel dit via de medicijnmixer wordt opgenomen.

Om de wateropname de eerste week wat gemakkelijker te maken, kunnen we bijvoorbeeld met een gieter aparte drinkbakjes met water vullen. Het voeren van een discussie om via metingen van wateropname in de erop volgende weken het signaleren van ziektes aan de orde te stellen, zoals bijvoorbeeld in vleesvarkensstallen of pluimveebedrijven gebeurt, gaat in deze bijdrage te ver.

Kwaliteit

De jaarlijkse IKB-controle op de kwaliteit van het drinkwater is een prima actie. Echter, doen zich problemen voor dan is een frequentere controle beslist noodzakelijk. Het beschikbare water moet van goede kwaliteit zijn. We moeten hier kritisch op zijn want de kwaliteit van het drinkwater draagt ook bijdragen in de gezondheid van de dieren. Belangrijk in deze is bijvoorbeeld het geven van water van eigen bron of van de commerciële drinkwaterbedrijven. Als er getwijfeld wordt aan de eigen bron in relatie tot ziekten, dan is het eerste wat men moet doen overschakelen naar leidingwater. Daarnaast zal de bron dan gecheckt moeten worden op kwaliteit met daarbij een uitspraak over de geschiktheid als drinkwater. Als een dergelijke

Voldoende waterbeschikbaarheid zorgt voor een darmstelsel dat minder onder druk gezet wordt en zich gemakkelijker kan aanpassen aan het nieuwe voer.

test een positief oordeel geeft over de geschiktheid als drinkwater, dan is het zaak om ook kwaliteitscontroles uit te voeren aan drinknippels. Wat daarbij als belangrijk controlepunt meegenomen moet worden, is o.a. de check op biofilm. Door een waterslang bij de nippel los te maken en met een wattenstaafje te bemonsteren kan men heel wat aan de weet komen over de waterkwaliteit. Kijk ook eens, hoeveel niet gebruikte leidingstukken er in het drinkwatersysteem op uw bedrijf zijn. Stilstaand water daarin kan een bron van continue besmetting van het hele systeem vormen. Door op deze plaatsen afsluitingen los te maken kan men regelmatig met het blote oog al zien hoe verontreinigd het water is. Daar hoeft bij wijze van spreken al geen laboratoriumonderzoek meer op te volgen.

Ook de hulpmiddelen die we gebruiken kunnen verontreinigd zijn. De in dit artikel genoemde gieter bijvoorbeeld. Wanneer maakte u deze voor het laatst schoon? Moeten we hem niet vaker schoon gaan maken (bijvoorbeeld elke 3 dagen)?

Alle genoemde zaken met betrekking tot kwaliteit van drinkwater kunnen een duidelijk negatief effect hebben op de gezondheid van uw biggen. Ook kan biofilm bacteriën en endotoxinen bevatten, of dit nu is in het drinkwatersysteem of in de gieter. Voor eigen bronwater kan hetzelfde gelden. Het is van wezenlijk belang dat we proberen te voorkomen dat zich via het drinkwater schadelijke stoffen worden verstrekt aan de biggen. We moeten daarom voorkomen dat zich bronnen van infecties vormen. En als ze er toch blijken te zijn, dan moeten we die zo goed mogelijk proberen te verwijderen. Er zijn gespecialiseerde bedrijven die u hierbij kunnen helpen. Onderneem niet te snel zelf actie met schoonmaakmiddelen en/of zuren zonder overleg. Voor u het weet bent u bezig om alle nippels op uw bedrijf meer malen per dag los te draaien omdat ze niet meer functioneren vanwege vastgelopen vuiligheid.

Zaken in perspectief

Drinkwater moet van goede kwaliteit zijn. Het is een eerste levensbehoefte voor levende wezens. Het moet ook in voldoende mate aanwezig zijn. De gezondheid van de dieren wordt wezenlijk beïnvloed door de kwaliteit en hoeveelheid die ter beschikking staat.

Ook het zakelijk belang komt om de hoek kijken. De schade als gevolg van een gebrekkige drinkwatervoorziening is groot. Er is onvoldoende groei van de biggen, wat zal leiden tot een stijging van de voerconversie. Ook zal de uitval door ziekten omhoog gaan, niet in de laatste plaats door streptokokkeninfecties. Vaccinaties hiertegen zullen niet of minder goed aanslaan wat weer aanleiding geeft tot meer noodzakelijke medicaties die we niet wensen. Euthanasiegevallen zullen toenemen. Oorrand-aantastingen zullen te veel onvolwaardige biggen geven, die niet via de reguliere handel verkocht kunnen worden. Dit alles zal bijdragen tot een oplopende frustratie en gevoel van machteloosheid bij de dierhouder en zijn adviseurs.

Samenvatting

In deze bijdrage wordt stil gestaan bij drinkwatervoorziening, met name bij pas gespeende biggen. In deze fase van het leven zijn biggen extra kwetsbaar. De hoeveelheid drinkwater die ter beschikking staat, is belangrijk naast de kwaliteit ervan. Als er concessies gedaan worden met betrekking tot hoeveelheid en kwaliteit, dan zal dit ten koste gaan van de technische en economische prestaties van het bedrijf. En bovendien van het arbeidsplezier. Belangrijk is om de drinkwatervoorziening als basale levensbehoefte in de breedst mogelijke zin van het woord te bewaken. ←

advertentie

Kenofix™
The ultieme bescherming

Kenofix is een verzorgende spray! Creëert een sterke film die een langdurige bescherming garandeert. De film vormt een barrière tegen bacteriën. Je krijgt prachtige resultaten in een zeer korte tijd! Kenofix is een eenvoudig te gebruiken product. Het is erg zuinig in gebruik. Met 1 druk, spuit je een voldoende film op het te behandelen gebied.

CID LINES®
Believe in hygiene!

Gebruik biociden veilig. Lees vóór gebruik altijd het etiket en de productinformatie. Notificatienummer: NL 14452N

BESCHERM UW DIEREN EN VERHOOG UW RENDEMENT www.cidlines.com